

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoCsp/27/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2717201325
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2717201325.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v právnej veci žalobkyne: Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: U. W., nar. XX. W. XXXX, trvalý pobyt Z., o 4.470,40 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 12. októbra 2017 č. k. 7Csp/30/2017-64, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a v časti náhrady trov konania a s touto časťou spojené uznesenie Okresného súdu Skalica zo dňa 11. decembra 2018 č. k. 7Csp/30/2017-114 ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 3.162,86 eur s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 24. januára 2017 do zaplatenia a v zostávajúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 36% (o výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 1 ods. 1, 2, § 9 ods. 2 písm. k/, § 11 ods. 1 písm. a/, b/ ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v znení ku dňu uzavretia zmluvy 7. novembra 2014), § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 5, § 517 ods. 1, 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších právnych predpisov), § 497, § 499 ObZ (Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších právnych predpisov), § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia O. z. v znení neskorších predpisov, ako i poukazom na čl. 3 b. 1 Smernice č. 13/1993 Rady EHS. Vecne zdôvodnil uzavretou zmluvou o úvere medzi stranami konania, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému úver vo výške 5.000 eur, ktorý sa zaviazal žalovaný splácať mesačnými splátkami vo výške 77,43 eur v počte splátok 120. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že úverová zmluva neobsahuje obligatórnu náležitosť v zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ (výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov). Zákonom stanovené členenie splátky na jednotlivé čiastky úveru nie je svojvoľné, ale predstavuje prehľadné vymedzenie povinností dlžníka tak, aby sa dokázal zorientovať v ponuke a aby súčasne nebolo možné, aby si veriteľ voči dlžníkovi uplatňoval aj nároky, na ktoré nemá právo. Dôsledkom absencie obligatórnej zákonnej náležitosti zmluvy je, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie od poskytnutého úveru žalovanému odpočítal žalovaným zaplatenú sumu 1.838,99 eur a priznal žalobcovi nárok na zaplatenie zostatku neuhradenej istiny 3.161,01 eur, ktorú je povinný žalovaný zaplatiť. V zostávajúcej časti žalobu zamietol. Súčasne priznal žalobkyni úrok z omeškania vo výške 5% ročne od omeškania žalovaného s plnením dlhu. Zákonom č. 150/2004 Z. z. boli do O. z. implementované smernice Európskych spoločenských a Európskej únie. Súd prvej inštancie tiež konštatoval, že všeobecné obchodné podmienky, ktoré boli súčasťou zmluvy, sú na predtlačenom formulári, ktorých obsah spotrebiteľ nemohol ovplyvňovať. Vo vzťahu k zmluvným úrokom súd prvej inštancie poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. Obo

143/1998, ako i na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. IV. ÚS 476/2012, v zmysle ktorých dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu. Od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania. Dvojnásobné zaťaženie v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskoršieho predpisu). Úspech žalobcu kvantifikoval v rozsahu 68% (3.162,86 eur) a úspech žalovaného v rozsahu 32%, teda žalobcovi vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 36%. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku. Na záver súd prvej inštancie k rozhodnutiu Súdneho dvora Európskej únie C-42/15 uviedol, že amortizačná tabuľka by mala byť neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy, aby bola spotrebiteľovi k dispozícii už na začiatku vzniku zmluvného vzťahu.

2. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcej časti vo veci samej a v časti náhrady trov konania podala včas odvolanie žalobkyňa, navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe v plnom rozsahu. Odvolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci. Počet a termíny splátok istiny i úrokov sú rovnaké a sú určené termínom splatnosti anuitnej splátky. Uvedené platí aj pre údaj o výške splátky. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere boli aj obchodné podmienky a teda niektoré náležitosti sú uvedené v texte zmluvy a ďalšie náležitosti v obchodných podmienkach. V samotnom texte zmluvy sa uvádza výška anuitnej splátky, termín splatnosti prvej anuitnej splátky, počet anuitných splátok, periodicita a termín splatnosti anuitnej splátky. Banka bezplatne kedykoľvek počas celej doby trvania zmluvy poskytne spotrebiteľovi výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky. Rozdelenie splátok na istinu a úroky úveru obsahuje amortizačná tabuľka. Uvedenú informáciu banka poskytuje už v rámci informácií pred uzavretím zmluvy o úvere prostredníctvom formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere. Anuitné splácanie je definované ako pravidelné (periodické) plynutie pevne stanovených platieb počas špecifikovanej doby. Anuitná splátka zostáva počas celej doby splácania rovnaká. Skladá sa z istiny a úroku. Výška anuitnej splátky sa nemení. Mení sa výška a pomer istiny a úroku. Výška, počet a termíny splátok poplatkov, u ktorých sú tieto údaje a povinnosť úhrady zrejme už v čase uzatvorenia zmluvy, sú uvedené v texte zmluvy, ostatné poplatky v Sadzobníku poplatkov. Všetky platby, ktoré banka prijme od klienta sa započítavajú na istinu ako prvú v poradí, splatné úroky ako druhé v poradí, úroky z omeškania a zmluvné pokuty. V prospech argumentácie banky svedčí aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie Home Credit Slovakia a.s. proti Kláre Bíróovej C-42/15. Z rozsudku vyplýva, že zmluva o úvere nemusí byť nevyhnutne vyhotovená ako jediný dokument, ale všetky náležitosti v článku 10 ods. 2 smernice musia byť vyhotovené písomne alebo na inom trvalom nosiči. Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami, nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať, aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny. Ustanovenia v spojení s článkom 22 ods. 1 smernice bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave. Povinnou náležitosťou zmluvy teda nie je podrobný rozpis výšky, počtu a termínov každej zo splátok. Nie je nevyhnutné, aby zmluva o úvere uvádzala splatnosť splátok spotrebiteľa odkazom na konkrétny dátum, pokiaľ podmienky zmluvy umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou identifikovať ich dátumy. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie 14/83 Von Colson and Kamann uviedol, že pri aplikácii vnútroštátneho práva majú súdy povinnosť interpretovať národné právo vo svetle textu a účelu smernice tak, aby bol dosiahnutý výsledok, na ktorý odkazuje. Žalobkyňa poukázala na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/149/2016, 17Co/17/2017, rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/68/2017, 6Co/84/2017, 6Co/310/2017 a Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/454/2016. V obchodných podmienkach v bode 2.5.3. je spôsob anuitného splácania vysvetlený a následne je uvedené poradie uspokojovania pohľadávky. Zo zmluvy je jasné, že splátka pozostáva z poplatku za vedenie úverového účtu 0 eur, poistného 1,90 eur, úroku 13,90% ročne, je pochopiteľné, že zvyšok tvorí istina. Žalobkyňa upriamila pozornosť aj na Informáciu odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska z 18. apríla 2017 k aplikačným dôsledkom označeného rozsudku Súdneho dvora Európskej únie. Podľa smernice 2008/48 nemožno žiadať presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, čo fakticky predstavuje požiadavku na rozpis splátok po častiach a ani dôvodová správa k zákonnému ustanoveniu nenaznačuje, že by zákonodarcu mal uvedeným ustanovením v úmysle sprísniť požiadavku zakotvenú v smernici. Žalobkyňa poukázala na vládny návrh zákona z 12. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého dôjde k zmene ustanovenia týkajúceho sa podstatnej náležitosti zmluvy, vypustením náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, z dôvodu záverov rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-42/15.

3. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

4. Rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 31. októbra 2018 č. k. 10Co/395/2017-106 odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a v časti náhrady trov konania potvrdil (I.). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol tak, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II.). Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, keď považoval predmetný spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov a v zostávajúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

5. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. februára 2021 č. k. 2Cdo/22/2020-147 bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 31. októbra 2018 sp. zn. 10Co/395/2017 a vec vrátená na ďalšie konanie. Otázkou interpretácie ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ riešil už najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/146/2017, z ktorého vyplývalo, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivej zložky anuitnej splátky (istiny, úrokov a iných poplatkov), ktorá interpretácia zodpovedá účelu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS, právnym záverom uvedeným v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia a.s. proti Kláre Bíroovej z 9. novembra 2016 a tiež účelu samotného ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ, v znení platnom v čase uzavretia predmetnej úverovej zmluvy. Dotknuté ustanovenie je potrebné vykladať eurokonformne s tým, že veriteľovi sa neustanovuje povinnosť uviesť v zmluve o spotrebiteľskom úvere zákonom vyžadované údaje vo vzťahu ku každej jednotlivej zložke anuitnej splátky, ale len vo vzťahu k anuitnej splátke ako celku.

6. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

7. Súd prvej inštancie správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi žalobkyňou a žalovanou ako spotrebiteľskou zmluvou, keďže táto spĺňala definičné znaky takejto zmluvy, ako aj definičné znaky subjektov spotrebiteľskej zmluvy.

8. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého je potrebné považovať spotrebiteľský úver, poskytnutý žalobkyňou žalovanému na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, za bezúročný a bez poplatkov, pre absenciu obligatórnej zákonom stanovenej náležitosti takejto zmluvy, neuvedením výšky, počtu a termínov splatnosti istiny, úrokov a iných poplatkov (§ 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy).

9. Súd prvej inštancie správne konštatoval v zmysle záverov predchádzajúcej súdnej praxe, že predmetná obligatórna náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ predstavuje údaj dôležitý pre spotrebiteľa, keďže pomáha spoznať, ako konkrétne budú náklady spojené so spotrebiteľským úverom uhrádzané. ZoSÚ nad rámec smernice (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v znení korigenda k tejto smernici) požadoval rozčlenenie splátky. Z podnetu Krajského súdu v Prešove na zaujatie Stanoviska občianskoprávneho kolégia NS SR k predmetnej spornej otázke je zrejmé, že ustálená rozhodovacia prax súdov požadujúca rozčlenenie splátky, bola podporená rozhodnutiami vyšších súdnych autorít sp. zn. 7Cdo/128/2016, 7Sžo/61/2015. Až uznesením NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017 došlo k vyjadreniu odlišného právneho názoru v danej otázke s argumentáciou, že dotknuté zákonné ustanovenie len spresňuje, čo splátka úveru zahŕňa a preto eurokonformným výkladom možno dospieť k záveru, že zákon členenie splátky nepožaduje. S poukazom na článok 2 CSP, vyjadrujúci ústavný princíp právnej istoty, ako aj ustanovenie § 220 ods. 3 CSP, odklon od posledného, a to odlišného rozhodnutia NS SR, odvolací súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach zdôvodňoval tým, že konflikt medzi smernicou a vnútroštátnym zákonom (ktorý vyplýva aj z označeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-42/15) nie je možno riešiť priznaním priameho účinku tejto smernice, ktorá je záväzná len pre štát a jej priamy účinok medzi jednotlivcami je vylúčený.

Ani dostupnými interpretačnými metódami však nebolo možné poskytnúť nepriamy účinok úijnému právu (eurokonformným výkladom podľa článku 288 ZfEÚ, Zmluva o fungovaní Európskej únie, Úradný vestník 2012/C 326/01). Nejednalo by sa tak o interpretačnú metódu *contra verba legis* („kedy v rámci možných výkladových metód sa hľadá a prijíma taký výklad, ktorý umožňuje uplatnenie nepriameho účinku pri zachovaní účelu zákona a slov zákona ustupujú do úzadia“), ale o výklad *contra legem*, keďže by ním došlo k popretiu predmetného ustanovenia, t. j. k povinnosti neaplikovať ho. Takýto postup by bol v rozpore s princípom právnej istoty vyplývajúcim z článku 1 ods. 1 Ústavy SR (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), vzhľadom na jednoznačnosť úmyslu zákonodarcu, vyplývajúceho z dôvodovej správy, teda účel právnej normy, ako aj jeho explicitné vyjadrenie v legislatívnom texte.

10. Podľa prelomového rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-331/18, TE proti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zo dňa 5. septembra 2019, však článok 10 ods. 2 a článok 22 ods. 1 smernice 2008/48, tak ako boli vyložené rozsudkom z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia (C-42/15), majú sa uplatniť aj na zmluvu o úvere, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením tohto rozsudku a pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy, vykonanou s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom prijatým v uvedenom rozsudku.

11. V odôvodnení rozsudku vo veci C-331/18 TE proti PohotovostĚ, s.r.o. Súdny dvor EÚ konštatoval, že požiadavka konformného výkladu je obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, najmä zásadou právnej istoty, v zmysle ktorej nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem*. Hoci povinnosť konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem*, vnútroštátne súdy musia v prípade potreby zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru, ak vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice.

12. Vzhľadom na uvedené závery v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-331/18, vnútroštátne súdy sú povolané k zmene súdnej praxe, a to prostredníctvom zmeny vnútroštátnej judikatúry (keďže ustálená rozhodovacia prax súdov požadujúca rozčlenenie splátky, podporená rozhodnutiami vyšších súdnych autorít, napr. sp. zn. 7Cdo/128/2016, 7Sžo/61/2015, vychádzala z výkladu vnútroštátneho práva odlišného od výkladu smernice, obsiahnutého v rozsudku Súdneho dvora EÚ C-42/15 Home Credit Slovakia), v tom zmysle, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí špecifikovať splátku úveru rozpisom na istinu, úrok a ostatné poplatky. Takýto výklad sa má uplatniť aj na zmluvu o úvere, o akú ide vo veci samej, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením rozsudku Súdneho dvora EÚ C-42/15 Home Credit Slovakia, ako aj pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy (zákon č. 279/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení oznámenia o oprave chyby č. 299/2017 Z. z.), vykonanej s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom prijatým v uvedenom rozsudku.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/22/2020 poukázal na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017, 3Cdo/56/2018, 4Cdo/211/2017 a 4Cdo/187/2017, z obsahu ktorých vyplýva, že ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ je potrebné interpretovať tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (istiny, úrokov a iných poplatkov), pričom vyriešenie tejto otázky je potrebné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

14. So zreteľom na vyššie uvedené závery, právny názor, podľa ktorého poskytnutý spotrebiteľský úver v predmetnej veci treba považovať za bezúročný a bez poplatkov, z dôvodu, že zmluva o spotrebiteľskom úvere absenciou rozpisu splátky na istinu, úrok, poplatky, nespĺňala náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ v znení účinnom v čase jej uzavretia, už nebolo možné považovať za správny. Po vydaní rozsudku Súdneho dvora EÚ C-331/2018, TE proti PohotovostĚ s.r.o., je dôvodné očakávať zosúladienie rozhodovacej činnosti najvyššej vnútroštátnej súdnej authority s týmto rozhodnutím.

15. V súvislosti s vysloveným právnym záverom súdu prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (napriek vymedzenému predmetu konania), že dohodnuté (zmluvné) úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu a od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania je potrebné konštatovať, že nesúlad v rozhodovacej praxi súdov pri riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru bol už vyriešený.

16. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2021, č. 5 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020) poukázal na skutočnosť, že pri spotrebiteľských úveroch je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ ZoSÚ). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave úverovej zmluvy absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov. V § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či Zákona o spotrebiteľských úveroch, nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k zosplateniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinnosti profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Zosplatenie je pritom inštitút slúžiaci ochrane veriteľa. Ten však peňažné prostriedky nemá ale patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, pretože dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 ďalej argumentoval, že pre spotrebiteľa je nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, to znamená že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť. Túto vedomosť dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z toho dôvodu dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 O. z. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda. Jeho právo zostáva zachované, po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

19. Najvyšší soud Slovenskej republiky v rozhodnutí 5Cdo/42/2020 dospel preto k záveru, že po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

20. Podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keďže odvolacie konanie nenahrádza konanie pred súdom prvej inštancie.

21. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní posúdiť nárok žalobkyne na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej stranami konania, predovšetkým jej obligatórnych obsahových náležitostí, podľa ustanovení ZoSÚ, s uvedením náležitého argumentačného základu, viazaný pokynmi odvolacieho súdu.

22. Pri výklade vnútroštátneho práva bude súd prvej inštancie dodržiavať požiadavku eurokonformného výkladu dotknutých ustanovení právnych noriem, i s prihliadnutím na prelomové rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie, tak aby výklad vnútroštátneho práva bol zlučiteľný s cieľmi smernice (porov. rozsudok Súdneho dvora EÚ C-331/18 TE proti POHOTOVOŠŤ s.r.o. z 5. septembra 2019). Výklad právnej normy únie, podaný Súdnym dvorom EÚ pri výkone svojej právomoci, objasňuje a spresňuje význam a dosah právnej normy tak, ako sa musí alebo by sa mala chápať a uplatňovať od okamihu, keď nadobudla účinnosť. Takto vykladaná právna norma môže a musí byť uplatňovaná súdom aj na právne vzťahy, ktoré vznikli a boli založené po nadobudnutí účinnosti tejto právnej normy a pred vydaním rozsudku týkajúceho sa žiadosti o výklad (porov. rozsudok Súdneho dvora EÚ C-331/18). Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-42/15 taktiež konštatoval, že iba porušenie povinnosti veriteľa, ktoré má podstatný význam v zmysle smernice, môže byť sankcionované podľa vnútroštátnej právnej úpravy zánikom nároku veriteľa na úroky a poplatky. Musí sa pritom jednať o neuvedenie takej obsahovej náležitosti zmluvy o úvere, ktorá môže spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku.

23. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020), ako aj relevantnej judikatúry Súdeného dvora Európskej únie, je potrebné vychádzať tiež aj v prípade uplatnenia zmluvných úrokov.

24. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadriť skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol a vo vzťahu k celému predmetu sporu, ohľadom ktorého bola žaloba zamietnutá a ktorý tak zostal predmetom konania.

25. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, vrátane žalobkyne, poskytne odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (potov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

26. Súd prvej inštancie, ktorý sa vysporiadáva s argumentáciou strany konania, nemôže ju odmietnuť len pre nesprávnosť, ale musí uviesť, v čom táto nesprávnosť konkrétne spočíva. Základom pre rozhodnutie sú právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné a s ktorými sa súd musí vyrovnávať, vrátane vnútroštátnej a európskej judikatúry.

27. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, príp. prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

28. Vzhľadom k tomu, že výrok napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie v časti náhrady trov konania (o priznaní žalobkyne nároku na náhradu trov konania v rozsahu 36% a rozhodnutie, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku) predstavuje závislý výrok, ktorý nemôže existovať bez hlavného výroku, ktorý nasleduje, bol preto odvolacím súdom zrušený

aj nadväzujúci výrok o náhrade trov konania (§ 379 písm. a/ CSP). Z dôvodu, že v dôsledku zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu, rozhodnutie súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania nenadobudlo právoplatnosť, odvolací súd zrušil aj s tým spojené uznesenie súdu prvej inštancie zo dňa 11. decembra 2018 č. k. 7Csp/30/2017-114, ktorým bolo rozhodnuté o konkrétnej výške náhrady trov konania (§ 389 ods. 2 v spojení s článkom 4 ods. 2 CSP).

29. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov konania, odvolacieho konania a dovolacieho konania, súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

30. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.